

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: سیدمهدی طالبی

۱۷ نومبر ۲۰۲۳

کیش* مهره امریکا

با اخراج «محمد الحلبوسی» از ریاست و عضویت در پارلمان عراق، این کشور مقابله با امریکا را به عرصه سیاست کشاند.

محمد الحلبوسی

امریکا در سال ۲۰۰۳ عراق را اشغال کرد تا این کشور مرکز حکومتش بر غرب آسیا باشد اما حالا بلای جاننش شده است. براساس آنچه وزارت دفاع امریکا روز سه‌شنبه (۲۳ آبان- عقرب-) اعلام کرد از ابتدای جنگ غزه تاکنون، گروه‌های مقاومت عراقی ۵۵ نوبت به پایگاه‌های این کشور در عراق و سوریه حمله کرده‌اند. این گروه‌ها چندین نوبت نیز به مناطقی در جنوب فلسطین اشغالی حمله کرده‌اند. شامگاه دوشنبه عراقی‌ها حمله خود به منافع امریکا را وارد فاز جدیدی کردند. محمد الحلبوسی، رئیس پارلمان عراق که مهره مورد حمایت واشنگتن و از عوامل مؤثر برای وارد ساختن کشورش به جریان عادی سازی روابط با اسرائیل بود، از حیات سیاسی ساقط شد؛ یک گام بزرگ که نشان می‌دهد عراقی‌ها جنگ را به عرصه سیاست هم کشانده‌اند.

در حکم دادگاه فدرال عراق که روز سه‌شنبه (۱۴ نومبر) منتشر شده، آمده که این دادگاه عضویت محمد الحلبوسی، رئیس پارلمان عراق را ابطال کرده است. این حکم نهائی بوده و به همین دلیل غیرقابل تجدیدنظرخواهی است. الحلبوسی همچنین علاوه بر برکناری از ریاست پارلمان، دیگر نماینده نیز به حساب نمی‌آید. حکم دادگاه فدرال به دنبال شکایت دو عضو پارلمان از الحلبوسی صادر شده است.

نخستین شکایت توسط باسم خشان، یک نماینده مستقل ثبت شده بود که می‌گفت به اسنادی دست یافته که «به عمر سیاسی الحلبوسی پایان می‌دهد!» با توجه به حکم دادگاه، مشخص می‌شد این اسناد مربوط به همکاری الحلبوسی با شرکت‌های اسرائیلی بوده است. لیث الدلیمی شاکی دوم الحلبوسی بود. دلیمی عضو «حزب تقدم» بود که ریاستش را الحلبوسی برعهده

داشت اما پس از مدتی تصمیم گرفت به جریان رقیب بپیوندد. در نتیجه حلبوسی اعلام کرد دلیمی از پارلمان استعفاء داده است اما او تکذیب کرده و مدعی بود استعفانامه او جعلی شده است. دادگاه فدرال عراق با این حال در حکم دیروز خود، نمایندگی دلیمی را نیز لغو کرده است. این موضوع نشان می‌دهد اتهام اصلی حلبوسی روابط با شرکت‌های اسرائیلی است که گفته می‌شود با ایهود باراک، نخست‌وزیر و وزیر دفاع اسبق اسرائیل مرتبط اند. این جرم می‌تواند پیامدی مانند اعدام نیز برای ناقضان قانون «جرم‌انگاری هر نوع تلاش در راستای به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی» داشته باشد.

الحلبوسی کیست و چگونه اوج گرفت؟

الحلبوسی شخصیتی مانند رفیق حریری در لبنان دارد. در لبنان طائفی که کشور به دسته‌های گوناگون مذهبی تقسیم می‌شود، کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس برای زعامت اهل سنت که سهمیه نخست‌وزیری را در اختیار داشت، به جای خانواده‌های بزرگ سنتی به یک مهندس جوان و خوش تیپ اعتماد کردند. در فقدان اعتبار و سابقه سیاسی، حامیان حریری برنامه‌ای برای مطرح‌سازی او تدارک دیدند. حریری که ابتداء در عربستان تدریس می‌کرد و سپس به عنوان یک مهندس ساختمان‌ساز موفق ظاهر شد، به نخست‌وزیری لبنان رسید تا این کشور را که پس از ۱۵ سال جنگ داخلی آسیب دیده بود، بازسازی کند. میلیاردها دالر پولی که از کمک‌های خارجی تأمین می‌شد، به شرکت‌های خصوصی خانواده حریری داده می‌شد تا در لبنان ساختمان، جاده و بیمارستان بسازند. این بناها ساخته شد اما با حاشیه سود بسیار بالا برای حریری‌ها. حریری با این برنامه در میان اهل سنت لبنان و لبنانی‌ها بسیار محبوب شد. این برنامه در عراق هم به اجرا درآمد. پس از آن که داعش به عراق حمله کرد و موفق شد مناطق سنی‌نشین عراق را اشغال کند، این مناطق در زد و خوردهای نظامی، رو به ویرانی گذاشتند. حلبوسی که عمران خوانده بود، در کسوت استاندار الانبار، به بازسازی این استان پرداخت؛ عمدتاً با کمک مالی امارات و هدایت شرکت‌های عمرانی ترکیه‌ئی. پول‌پاشی‌ها جواب دادند و او در سایه محبوبیت به‌دست آمده موفق شد رهبری یک جناح بزرگ از اهل سنت را برعهده بگیرد. ادامه حمایت‌های عربی و غربی باعث شد برخی از جریان‌های اهل سنت با تهدید یا تطمیع رهبری حلبوسی را بپذیرند؛ مخالفت‌ها با او اما به‌طور جدی در میان اهل سنت ادامه یافت. فشارها به اندازه‌ای زیاد بودند که باعث شد او در ۲۰۱۸ به ریاست مجلس انتخاب شود.

اقدامات جنجالی حلبوسی

حلبوسی در زمان ریاست بر پارلمان در دو مقطع جنجالی و سه روند سؤال برانگیز نقش ایفا کرده است. نخستین مقطع، به بازیگری او در جریان رأی به لایحه دولت برای «اخراج نظامیان بیگانه» از خاک عراق بازمی‌گردد. دولت عراق این لایحه را بلافاصله پس از ترور سردار سلیمانی، فرمانده سپاه قدس و ابومهدی المهندس، رئیس ستاد عملیات حشدالشعبی که در ۱۳ دی ماه - جدی - ۱۳۹۸ صورت گرفت، در پارلمان این کشور به جریان انداخت. به دنبال این اقدام، پارلمان طرح مزبور را تنها دو روز پس از عملیات فرودگاه بغداد علیه فرماندهان مقاومت در روز ۱۵ دی ماه - جدی - به تصویب رساند.

حلبوسی در جریان مباحثات پیرامون لایحه «اخراج نظامیان بیگانه» تحرکاتی تاریخی به نیابت از امریکا انجام داد. او در جلسه پارلمان به جای واشنگتن سخن می‌گفت و نمایندگان را تهدید می‌کرد در صورت تصویب این طرح، امریکا با آنها و کشور تسویه حساب می‌کند. این سخنان هرچند در تصویب لایحه غیرموفق بودند، اما مقطع مهمی در زندگی

حلبوسی ثبت شد. در اوج تجاوز امریکا به منافع عراق، رئیس پارلمان به‌عنوان حافظ منافع واشنگتن ظاهر شده بود؛ گناهی غیرقابل گذشت. دومین مقطع مهم به زمان رأی‌گیری انتخاب ریاست پارلمان در ۱۹ دی ماه- جدی- ۱۴۰۰ برمی‌گردد. در این مقطع حلبوسی از اهل سنت، مسعود بارزانی از کردها و مقتدی‌صدر از شیعیان، با هدایت امریکا و کشورهای عربی با یکدیگر ائتلافی تشکیل داده بودند.

در افتتاحیه پارلمان، محمود المشهدانی به دلیل سن بالای خود، ریاست سنی پارلمان را از میان نمایندگان اهل سنت برعهده داشت. درگیری بر سر یک تفسیر بر قانون بود؛ یک تفسیر می‌گفت تا پیش از انتخابات فرصت تشکیل لیست‌های انتخاباتی مشترک است که بر این مینا مقتدی‌صدر با ۷۳ کرسی پیروز انتخابات و البته بزرگ‌ترین فراکسیون پارلمان می‌شد. یک تفسیر دیگر اما معتقد بود پس از انتخابات نیز می‌توان با ائتلاف میان لیست‌هایی که به صورت جداگانه در انتخابات شرکت کرده‌اند، یک ائتلاف تشکیل داد. در این صورت «چهارچوب هماهنگی شیعیان» با ۸۸ کرسی بزرگ‌ترین فراکسیون پارلمان می‌شد. المشهدانی پس از دریافت نامه چهارچوب هماهنگی شیعیان، این گروه را بزرگ‌ترین جناح پارلمان معرفی کرد اما نمایندگان سه حزب ائتلاف‌کرده مورد حمایت امریکا شامل صدر، بارزانی و حلبوسی بر سر المشهدانی ریختند تا جایی که محافظان پارلمان او را بیرون کشیده و به بیمارستان منتقل کردند. نمایندگان ائتلاف حامی امریکا سپس بدون توجه به قوانین، یک فرد دیگر را به‌عنوان رئیس سنی پارلمان انتخاب کردند. او نیز به سرعت انتخابات ریاست پارلمان را برگزار کرد که طی آن حلبوسی با ۲۰۰ رأی از ۳۲۸ رأی پارلمان به پیروزی رسید.

این مرحله یکی از دشوارترین مقاطع عراق را رقم زد. در نخستین گام، چهارچوب هماهنگی با عدم شرکت در جلسات پارلمان توان و مشروعیت پارلمان را برای اقدامات بزرگ مانند انتخاب رئیس‌جمهور از کار انداخت. انتخاب رئیس‌جمهور به دو سوم آرای نمایندگان نیاز داشت اما برای انتخاب نخست‌وزیر نیمی از آراء کافی بودند. مشکل صدر، بارزانی و حلبوسی اما این بود که ابتداء باید رئیس‌جمهور انتخاب می‌شد و پس از آن، او نخست‌وزیر را برای رأی‌گیری به پارلمان معرفی می‌کرد.

اقدام متقابل صدر برای اعمال فشار علیه چهارچوب هماهنگی، تجمع حامیانش بود که حتی به اشغال پارلمان نیز کشیده شد. مرداد- اسد- و شهریور-سنبله- سال ۱۴۰۱، منطقه سبز بغداد، مهم‌ترین منطقه سیاسی این کشور که شامل ساختمان نخست‌وزیری و پارلمان می‌شد، عرصه تاخت و تاز صدری‌ها بود. با این‌حال روز ۷ شهریور- سنبله- آیت‌الله کاظم حائری، رهبر معنوی و فقهی جریان صدر در اقدامی بی‌سابقه از مرجعیت استعفاء داد و از پیروان خود خواست از این به بعد از آیت‌الله خامنه‌ای پیروی کنند. صدر از سیاست خارج شد و به نمایندگانش دستور داد از پارلمان استعفاء دهند. باد صدر خوابید. بارزانی نیز منزوی‌تر شد اما حلبوسی از این ائتلاف شوم، همچنان بر قدرت حاضر بود. او بخشی از یک غائله بود که خواباندنش تجربه سختی به حساب می‌آمد.

در کنار این دو مقطع، حلبوسی سه روند را نیز به پیش می‌برد. امریکا قصد داشت استان الانبار را تبدیل به کشور جایگزین برای مردم فلسطین کند. براساس این طرح فلسطینی‌ها از سرزمین فلسطین و کشورهای مجاور به استان الانبار منتقل می‌شدند و این استان به جدا شدن از عراق تبدیل به کشور فلسطین می‌شد. اسرائیلی‌ها از تمام قضیه فلسطین رها می‌شدند؛ هم از مردم و هم اتهام اشغالگری. با تشکیل فلسطین در بخشی از عراق، از این به بعد فلسطینی‌ها منفور عرب‌ها می‌شدند زیرا آنها قسمتی از یک کشور عربی را اشغال می‌کردند.

اگر این طرح به ثمر نمی‌رسید، روند دوم، آماده‌سازی مسیر برای تشکیل اقلیم سنی در استان‌هایی بود که اهل سنت در آنها اکثریت داشتند. این اقلیم در ابتداء مانند اقلیم کردستان عراق می‌شد اما در آینده آن را به صورت یک کشور از عراق جدا می‌کرد. همچنین این‌گونه احتمال داشت بتوان در نهایت کشور فلسطین را نیز در استان الانبار تشکیل داد. روند سومی که حلبوسی در آن نقش ایفاء می‌کرد، الحاق عراق به روند عادی‌سازی روابط کشورهای عربی با اسرائیل بود. این طرح تاکنون به شکل رسمی در امارات، بحرین، مراکش و سودان اجرائی شده است. مصر، اردن و موریتانی نیز پیش از این روابط رسمی سیاسی با اسرائیل برقرار کرده بودند. قطر، عمان و عربستان سعودی گزینه‌های اصلی دیگر بودند که در آستانه عادی‌سازی روابط با اسرائیل قرار گرفته بودند. علاوه بر این کشورها، لیبیا، تونس، پاکستان و اندونزی نیز در معرض فشارها و برنامه‌های عادی‌سازی قرار داشتند.

استعفای وزرای وابسته به حلبوسی در دولت عراق

حزب تقدم به ریاست محمد حلبوسی، رئیس سابق پارلمان عراق در بیانیه‌ای به حکم دادگاه فدرال عراق برای ابطال عضویت او در پارلمان عراق واکنش نشان داد. به گزارش میدل ایست نیوز، در بیانیه این حزب آمده است که به همه توافقات سیاسی پایبند بوده اما با صدور حکم دادگاه فدرال که آن را نقض آشکار قانون اساسی و هدف قرار دادن سیاسی به شمار آورده، غافلگیر شده است. سران و نمایندگان این حزب پس از صدور این حکم جلسه‌ای را برگزار کرده و تصمیم به تحریم جلسه‌های ائتلاف اداره حکومت در عراق گرفتند. سران حزب تقدم تصمیم به استعفای نمایندگان خود در دولت فدرال از جمله محمد علی تمیم، وزیر برنامه‌ریزی، خالد بتال النجم، وزیر صنعت و معدن، احمد فکاک البدرانی، وزیر فرهنگ و آثار باستانی و استعفای همه نمایندگان حزب در ریاست پارلمان و نمایندگان رؤسای کمیسیون‌ها گرفتند. براساس تصمیم حزب تقدم، نمایندگان این حزب در پارلمان، همه جلسات پارلمان را تحریم خواهند کرد.

پنجشنبه، ۲۵ آبان - عقرب - ۱۴۰۲

برگرفته از: فرهیختگان

یادداشت:

"کیش" یکی از اصطلاحات در بازی "شطرنج" است که در کشور ما به جای "کیش"، "کشت" گفته می‌شود. ویراستار پورتال